

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Jan Górowski

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku BANKU (...) z siedzibą w F.

przy uczestnictwie (...) BANK POLSKA S.A. z siedzibą w W. (poprzednio: Banku A.. w Polsce S.A. z siedzibą w W.) oraz Syndyka Masy Upadłości "B.(...)" Spółki z o.o. w upadłości z siedzibą w L.

o wpis przejścia prawa wpisanego w księdze wieczystej Kw (...),

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 stycznia 2005 r., kasacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w L. z dnia 9 października 2003 r., sygn. akt II Ca (...),

oddala kasację.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w L. oddalił wniosek Bank (...) z siedzibą w F. o wpisanie przejścia na wnioskodawcę hipoteki w kwocie 97 tys. zł, wpisanej w księdze wieczystej Kw Nr (...) na rzecz uczestnika postępowania Banku A.. z siedzibą w W. [obecnie pod nazwą (...) Bank Polska S.A. z siedzibą w W.]. Z powołaniem się na przesłanki z art. 245¹ k.c., stwierdził, że wnioskodawca zamiast umowy przedstawił jedynie zaświadczenie uczestnika postępowania Banku A. w Polsce SA stwierdzające istnienie i wysokość części tej wierzytelności przysługującej wnioskodawcy, które wymaganej umowy nie zastępuje.

Zaskarżonym obecnie postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił apelację wnioskodawcy. Wskazał na przeszkodę do dokonania wpisu wynikającą z art. 27 Prawa upadłościowego – rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. 1950 r. Nr 38, poz. 349 ze zm.), który odmawia każdemu wierzycielowi po ogłoszeniu upadłości uzyskania przeciwko upadłemu wpisowi mającego na celu zabezpieczenie wierzytelności. Nie podzielił stanowiska skarżącego, że nabył on wierzytelność hipoteczną na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c. Zaświadczenie dołączone do wniosku potwierdza fakt spłaty przez wnioskodawcę części długu „B.(...)” sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w L., jednak za zapłatę tego długu wnioskodawca nie był odpowiedzialny osobiście ani rzeczowo. Wnioskodawca udzielił b. Bankowi A. gwarancji bankowej, zobowiązując się do spełnienia świadczenia w razie niespełnienia go przez spółkę. Nie odpowiadał zatem solidarnie z dłużnikiem, a jego odpowiedzialność była samoistna i niezwiązana ze stosunkiem istniejącym pomiędzy wierzycielem a dłużnikiem wnioskodawcy. W tej sytuacji przez samą spłatę długu nie mógł wstąpić w prawa wierzyciela z mocy ustawy i jako podstawę wniosku powinien przedstawić umowę przelewu wierzytelności i zabezpieczającej ją hipoteki.

W kasacji opartej na podstawie naruszenia prawa materialnego wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 27 Prawa upadłościowego w zw. z art. 518 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 97 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (dalej ukwh).

W uzasadnieniu przytoczonej podstawy podniósł, że art. 27 Prawa upadłościowego nie ma zastosowania do stanów faktycznych objętych art. 204 § 3 tego prawa, a więc nie dotyczy wierzytelności nabytych po ogłoszeniu upadłości. Wywodził, że w przypadku wstąpienia w prawa zaspokojonego na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c. dłużnik, który spłaca wierzyciela hipotecznego nabywa wierzytelność hipoteczną stosownie do art. 97 ukwh. W tym wypadku wpis w księdze wieczystej nie ma charakteru konstytutywnego, dłużnik spłacający wierzyciela nabywa bowiem wierzytelność z chwilą spłaty, a nie w skutek zmiany wpisu w księdze wieczystej. Nie znajduje tu więc zastosowania art. 27 Prawa upadłościowego, który stanowi przeszkodę do ustanowienia na majątku upadłego, po ogłoszeniu upadłości nowych praw rzeczowych. Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 518 § 1 pkt 1 k.c. podnosił, że wbrew ustaleniom Sądu, za zaspokojony dług odpowiadał osobiście z mocy poręczenia cywilnego długu udzielonego b. Bankowi A. na zabezpieczenie jego wierzytelności zabezpieczonej hipoteką.

We wnioskach kasacyjnych domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wynikająca z art. 27 Prawa upadłościowego przeszkoda do uzyskania przez każdego wierzyciela przeciwko upadłemu dłużnikowi wpisu do księgi wieczystej oznacza ustawowy zakaz dokonania wpisu między innymi nowo powstałej hipoteki na nieruchomości stanowiącej własność upadłego po ogłoszeniu upadłości, chociażby sam wniosek o wpis hipoteki został złożony przed ogłoszeniem upadłości (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 1994 r., III CZP 4/94, OSNC 1994, nr 9, poz. 170). Utrwalony w judykaturze jest pogląd, że celem art. 27 Prawa upadłościowego jest zamrożenie reszty majątku upadłego dla zabezpieczenia uprawnień wszystkich wierzycieli (orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia: 22 stycznia 2002 r., IV CKN 1805/00, 21 października 2004 r., V CK 197/04, 4 listopada 2004 r., V CK 200/04 – wszystkie niepublikowane). Dopuszczalna jest więc po ogłoszeniu upadłości modyfikacja istniejącego już wcześniej wpisu hipoteki przez nowy wpis osoby wierzyciela, gdyż w takiej sytuacji zmiana wpisu nie prowadzi do nowego obciążenia majątku dłużnika i nie zagraża interesom wierzycieli upadłego. Dopuszczalność takiej zmiany podmiotowej po ogłoszeniu upadłości – co trafnie podnosi skarżący – przewiduje przepis art. 204 § 3 Prawa upadłościowego.

Z powyższych względów kasacja jest uzasadniona w zakresie omówionego zarzutu, co jednakże pozostaje bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Brak w kasacji zarzutów procesowych, właściwych dla zakwestionowania ustaleń faktycznych powoduje, że nie może być podważone ustalenie, iż wnioskodawca nie zawarł z b. Bankiem A. umowy poręczenia lecz udzielił mu gwarancji bankowej. Powstała z tego tytułu odpowiedzialność nie była odpowiedzialnością osobistą ani rzeczową za dług upadłego, co trafnie doprowadziło Sąd Okręgowy do wniosku, że nie znajduje tutaj zastosowania art. 518 § 1 pkt 1 k.c. W tym stanie rzeczy, skoro nie doszło do przejęcia przez wnioskodawcę zabezpieczonej hipotecznie wierzytelności, odmowa wpisy była uzasadniona.

O oddaleniu kasacji orzeczono na podstawie art. 393¹² k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).